Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24319919

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

O'ZBEKISTONDA ISTE'MOL NARXLARI INDEKSI DINAMIKASI: 2025-YIL YAKUNLARI VA 2026-YILNING I CHORAGI TAHLILI

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti 3-bosqich talabasi
MIRTOJIYEVA NIGINA AKROMJON QIZI
mirtojiyevanigina@gmail.com
Ilmiy rahbar: katta o`qituvchisi
ZOKIROVA MUNISA JAMOLIDDIN QIZI
munisahusniddinova9@gmail.com

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada O'zbekistonda 2025-yil yakunlari va 2026-yilning birinchi choragidagi iste'mol narxlari indeksi (INI) dinamikasi tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida inflyatsiyaga ta'sir etuvchi asosiy omillar, oziq-ovqat va xizmatlar narxining o'zgarishi hamda makroiqtisodiy barqarorlik masalalari ko'rib chiqilgan. Tahlil natijalari asosida kelgusi davr uchun inflyatsion kutilmalar bayon etilgan.*

Kalit so'zlar: *Iste'mol narxlari indeksi, inflyatsiya, narxlar dinamikasi, makroiqtisodiy barqarorlik, monetar siyosat, iste'mol savatchasi.*

АННОТАЦИЯ: В данной статье анализируется динамика индекса потребительских цен (ИПЦ) в Узбекистане по итогам 2025 года и первого квартала 2026 года. В ходе исследования рассматриваются основные факторы, влияющие на инфляцию, изменение цен на продовольственные товары и услуги, а также вопросы макроэкономической стабильности. На основе результатов анализа представлены инфляционные ожидания на последующиепериоды.

Ключевые слова: Индекс потребительских цен, инфляция, динамика цен, макроэкономическая стабильность, монетарная политика, потребительская корзина.

ABSTRACT: *This article analyzes the dynamics of the Consumer Price Index (CPI) in Uzbekistan based on the results of 2025 and the first quarter of 2026. The study examines the main factors affecting inflation, changes in prices for food products and services, as well as issues of macroeconomic stability. Based on the analysis results, inflationary expectations for future periods are presented.*

Keywords: *Consumer Price Index (CPI), inflation, price dynamics, macroeconomic stability, monetary policy, consumer basket.*

Published: 05.06.2026

Cite this article: Mirtojiyeva Nigina Akromjon qizi, Zokirova Munisa Jamoliddin qizi (2026). O'zbekistonda iste'mol narxlari indeksi dinamikasi: 2025-yil yakunlari va 2026-yilning I choragi tahlili. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24319919

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

KIRISH

Mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta’minlashda inflyatsiya darajasini maqsadli ko‘rsatkichlar (target) doirasida ushlab turish hal qiluvchi ahamiyatga ega. Iste’mol narxlari indeksi (INI) nafaqat narxlar darajasini, balki aholining real daromadlari va hayot sifatini belgilovchi asosiy indikator hisoblanadi.

Iste’mol narxlari indeksi (INI) — bu uy xo‘jaliklari tomonidan shaxsiy iste’mol uchun sotib olinadigan tovarlar va xizmatlarning qayd etilgan to‘plami (iste’mol savatchasi) qiymatining umumiy darajasini ifodalovchi asosiy ko‘rsatkichdir. Mazkur indeks mamlakatdagi inflyatsiya darajasini o‘lchashning eng muhim vositasi bo‘lib, aholining xarid qobiliyati va real daromadlarini baholash imkonini beradi.

O‘zbekistonda INI hisoblanganda uchta asosiy guruh: **oziq-ovqat mahsulotlari, nooziq-ovqat mahsulotlari va xizmatlar** qamrab olinadi. 2025-2026 yillardagi iqtisodiy islohotlar sharoitida ushbu indeks nafaqat bozor kon'yunkturasini, balki davlat tomonidan tartibga solinadigan tariflarning (energiya, transport) erkin bozor narxlariga o‘tish samaradorligini ham aks ettiradi.

Milliy statistika qo‘mitasi inflyatsiyani hisoblash uchun asos bo‘lgan iste’mol savatining yangilangan tuzilmasini rasman tasdiqladi. O‘zgarishlar 2026-yil sharoitlariga moslashtirilgan bo‘lib, iste’molchilik odatlarining o‘zgarishini aks ettiradi.

Kuzatilayotgan tovarlar ro‘yxatidan dolzarbligini yo‘qotgan pozitsiyalar, shu jumladan statsionar telefonlar, mo‘ynali bosh kiyimlar va tikuv buyumlari chiqarib tashlandi. Ularning o‘rnini raqamli iqtisodiyotga xos bo‘lgan xizmatlar va tovarlar egalladi: sun’iy intellektdan foydalangan holda xizmatlarga obuna bo‘lish, elektr samokatlarni ijaraga olish va elektromobillarni quvvatlantirish.

Metodologiyaning yangilanishi yillik inflyatsiyaning sekinlashishi fonida sodir bo‘ldi - yanvar oyi oxirida narxlarning o‘sishi 7,2 foizni tashkil etdi. Shu bilan birga, oy davomida turli yo‘nalishdagi narx o‘zgarishlari qayd etildi.

Eng sezilarli omil avtosug‘urta narxining keskin indeksatsiyasi bo‘lib, u birdaniga to‘rt baravar oshdi va umumiy inflyatsiya ko‘rsatkichiga sezilarli ta’sir ko‘rsatdi. Energetika segmentida propan asosiy o‘sish drayveri bo‘lib, u 8,9 foizga oshdi, benzin narxi esa nisbatan barqaror bo‘lib qoldi. Rasmiy statistikada birinchi marta ko‘mir va o‘tin narxlari aks ettirildi - ular mos ravishda 2,3% va 1,7% ga qimmatlashdi.

Oziq-ovqat bozorida guruch narxining sezilarli darajada pasayishi qayd etildi - yillik hisobda u 16,7 foizga arzonlashdi. Shu bilan birga, go‘sht mahsulotlari narxlarining o‘sishi davom etmoqda: yanvar oyida mol va qo‘y go‘shti 1,6 foizgacha oshdi, bu pozitsiyalar bo‘yicha yillik dinamika esa 25 foiz atrofida

saqlanib qolmoqda. Sabzavot va mevalar narxiga mavsumiy omil ham ta’sir ko‘rsatdi - bulg‘or qalampiri va limon eng yuqori o‘sishni ko‘rsatdi.

Yangilanish natijasida iste’mol savatchasi 517 ta pozitsiyaga kengaytirildi. Unga xususiy bog‘chalar, nodavlat maktablar, ta’lim va ijodiy kurslar, jumladan, fotosuratlar bo‘yicha darslar kiradi. Statistika idorasining baholashicha, bu zamonaviy oilaning xarajatlari tarkibini aniqroq hisobga olish imkonini beradi. O‘zbekistonning 517 ta tovarli savatchasi rivojlangan davlatlarga (700+) nisbatan kichikroq bo‘lsa-da, MDH davlatlari orasida eng reprezentativ (ishonchli) savatchalardan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotni amalga oshirishda tizimli yondashuv va qiyosiy tahlil usullaridan foydalanildi. Maqolaning metodologik asosi sifatida O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Milliy statistika qo’mitasining 2025-yil yakuniy ko‘rsatkichlari hamda 2026-yilning birinchi choragiga oid rasmiy statistik ma’lumotlari tanlab olindi. Inflyatsion jarayonlarni baholashda iste’mol savatchasidagi 517 turdagi tovar va xizmatlar dinamikasi oziq-ovqat, nooziq-ovqat va xizmatlar kesimida tarkibiy tahlil qilindi. Shuningdek, tadqiqot davomida Markaziy bankning monetar siyosati hamda makroiqtisodiy sharhlari qiyosiy o‘rganilib, milliy iste’mol narxlari indeksining shakllanish xususiyatlari xalqaro standartlar, xususan, 1000 dan ortiq mahsulot turlarini qamrab oluvchi global tajribalar bilan taqqoslandi. Mazkur usullar majmuasi mamlakatdagi narxlar dinamikasining haqiqiy holatini aniqlash va istiqboldagi kutilmalarni ilmiy asoslash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1-jadval. 2025-yildan 2026-yil I choragigacha INI tarkibiy ko‘rsatkichlari (foizda).

Ko‘rsatkichlar	2025-yil (yillik)	2026-yil I chorak (choraklik)
Umumiy INI	9.4%	2.8%
Oziq-ovqat mahsulotlari	10.2%	3.1%
Nooziq-ovqat mahsulotlari	7.8%	1.9%
Xizmatlar	11.5%	4.2%

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma’lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Jadval ma’lumotlaridan ko‘rinib turibdiki, 2026-yilning birinchi choragida eng yuqori o‘sish sur’ati **xizmatlar** sohasida (4.2%) kuzatilgan. Bu, birinchi navbatda, energetika resurslari tariflarining bosqichma-bosqich bozor mexanizmlariga o‘tkazilishi va transport xarajatlarining oshishi bilan izohlanadi. Oziq-ovqat

mahsulotlari guruhida esa mavsumiy omil (meva-sabzavotlar narxi) asosiy rol o‘ynagan bo‘lsa-da, hukumatning import bojlari bo‘yicha imtiyozlari narxlarni keskin ko‘tarilib ketishidan saqlab qolgan.

Nooziq-ovqat tovarlari guruhi eng past o‘sish dinamikasini (1.9%) ko‘rsatgan bo‘lib, bu ichki bozorda raqobatning ortishi va milliy valyuta kursining nisbiy barqarorligi natijasidir.

2-jadval. 2026-yil I choragida asosiy turdagi oziq-ovqat mahsulotlari narxlarining o‘zgarishi (o‘tgan yilning mos davriga nisbatan, foizda)

Mahsulot guruhlari	Narxlar o‘zgarishi (%)	Sababi
Don mahsulotlari va un	+4.5%	Ichki bozorda zaxiralarning yetarliligi
Go‘sht va sut mahsulotlari	+12.8%	Ozuqa bazasi va logistika xarajatlari o‘sishi
Meva va sabzavotlar	+15.2%	Mavsumiy omillar va saqlash xarajatlari
Shakar va qandolat mahsulotlari	+6.4%	Tashqi bozor kon'yunkturasi

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma’lumotlari asosida muallif ishlanmasi.

Ushbu jadvaldan ko‘rinib turibdiki, 2026-yilning birinchi choragida inflyatsiyaning oziq-ovqat guruhiga eng katta ta’sirni **meva-sabzavotlar** hamda **go‘sht mahsulotlari** ko‘rsatgan. Meva-sabzavotlardagi 15.2 foizlik o‘sish an’anaviy mavsumiy xarakterga ega bo‘lsa, go‘sht narxlaridagi yuqori dinamika chorvachilikda ozuqa yetkazib berish xarajatlarining ortishi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, un va don mahsulotlari narxining nisbatan barqarorligi aholining ijtimoiy himoyasini ta’minlashda muhim rol o‘ynadi.

2025-yil yakunlari va 2026-yilning boshidagi INI dinamikasini chuqurroq tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, mamlakatda inflyatsiya darajasi tarkibiy o‘zgarishlar bosqichiga o‘tgan. Agarda 2024-2025 yillarda narxlar o‘sishi asosan oziq-ovqat mahsulotlari bilan bog‘liq bo‘lgan bo‘lsa, 2026-yilning I choragida asosiy bosim **xizmatlar va energetika sektoriga** ko‘chdi.

Bu jarayonda bir nechta fundamental omillarni ajratib ko‘rsatish mumkin:

1. Tariflarning liberallashishi: Energiya resurslari narxlarining bozor mexanizmlari asosida shakllanishi qisqa muddatda INI ko‘rsatkichini oshirsa-da, uzoq muddatda iqtisodiyotda resurslardan samarali foydalanishga va byudjet defitsitini kamaytirishga xizmat qiladi.

2. Iste’mol savatchasi diversifikatsiyasi: O‘zbekistonda savatchaning 517 ta tovardan iborat ekanligi xalqaro (1000+) ko‘rsatkichlarga nisbatan torroq ko‘rinishi mumkin, biroq aynan hozirgi bosqichda u aholining eng zaruriy ehtiyojlarini qamrab olgan. Kelgusida raqamli xizmatlar (streaming, onlayn ta'lim) ulushini oshirish orqali INI aniqligini yanada oshirish lozim.
3. Mavsumiy va logistik ta'sirlar: 2026-yil I choragidagi narxlar o‘zgarishi import tovarlarining logistika zanjiridagi barqarorlikka bevosita bog‘liqligini ko‘rsatdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O‘tkazilgan tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda 2025-yil yakunlari va 2026-yilning birinchi choragidagi iste’mol narxlari indeksi dinamikasi mamlakat iqtisodiyotidagi tarkibiy islohotlar bilan uzviy bog‘liqdir. 2025-yilda inflyatsiyaning barqarorlashuvi kuzatilgan bo‘lsa, 2026-yilning boshlanishi energetika va xizmatlar sohasidagi tariflarning liberallashuvi hisobiga narxlar indeksiga ma’lum darajada bosim o‘tkazdi. Tahlillar shuni tasdiqlaydiki, mamlakatda inflyatsiya monetar omillardan ko‘ra ko‘proq taklif omillari va tarkibiy o‘zgarishlar ta’sirida shakllanmoqda. Kelgusida iste’mol narxlari barqarorligini ta’minlash uchun nafaqat Markaziy bankning qat’iy pul-kredit siyosati, balki ichki bozorda raqobatni rivojlantirish, oziq-ovqat mahsulotlari logistikasini optimallashtirish va xalqaro tajriba asosida iste’mol savatchasini diversifikatsiya qilish lozim. Shu bilan birga, narxlar monitoringiga zamonaviy raqamli texnologiyalarni keng joriy etish INI ko‘rsatkichlarining shaffofligi va aniqligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 13-sentabrdagi PF-220-sonli Farmoni.
2. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi rasmiy hisobotlari (2025–2026 yy.) – www.stat.uz.
3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Pul-kredit siyosati sharhi: 2025-yil yakunlari va 2026-yil I chorak prognozlari. – Toshkent, 2026.
4. Abdurahmonov Q.X. Iqtisodiyot nazariyasi. Darslik. – Toshkent: "Akademiya", 2024.
5. Jahon banki. O‘zbekiston iqtisodiyoti bo‘yicha tahliliy hisoboti. – Vashington, 2025